

סיכום מושב האוטונומיה של המורה בבית הספר היסודי

מנחה: ד"ר רחלי הולצבלט מכללות תלפיות.

מציג: יואב זמן (זימי) מנהל ביה"ס הניסויי בירושלים.

משיבה ד"ר אביבה סלע-המכללה האקדמית אורנים.

זימי: בתי ספר שונים הוקמו מתוך בית של הסכמים. מדובר בתהליך חינוכי בו הילד מבין את התפקיד שלו. לילד יש אמירה כמו שלמורה יש אמירה. לא לכל מורה קל לקבל ביקורת-גם לתת ביקורת וגם לקבל ביקורת.

יש אצלנו בבית הספר כל הזמן הערכה איכותית אין מבחנים. זהו ביה"ס שקולט את כל קהילת מבקשי המקלט של ירושלים.

מדובר באוכלוסיות מאד מורכבות. הקמנו עוד ביס בשכונה מאד מורכבת. בשיח עם התושבים סביב הקמת בית הספר השני הניסויי (ארגנטינה) מה הם רוצים הם בקשו בי"ס לכולם: גם לחילונים וגם לדתיים. וכך אכן קורה בבי"ס שילוב דתיים חילוניים ועקרונות של בי"ס פתוח. התחברנו למכללת הרצוג כדי שהצוות ידע לתת מענה לאוכלוסייה הדתית.

המשמעות של חינוך מהסוג הזה הוא דיאלוג .

מורים עובדים קשה ויחד עם זה עומדים בתור לעבודה.

יש אצלנו למידה בתוך מרחבים. לקח זמן רב מאד לפתח את התהליך הזה. זהו חלק מההבנה שצריך לאפשר למורים ללמוד בקצב ובדרך שלהם.

הצוות בונה את תכנית הלימודים. אין ויכוח עם המשרד לגבי המיומנויות. יש ויכוח על הדרך. כשמאמינים בדרך ונותנים למורים את הכוח לבנות אתה מאפשר המון דרכים. אתה מחליט במה לא. אנחנו מדגישים בעיקר את הדרך. להכיר את הדרך. המורים בונים את התכניות ומציגים לי אותן. מציג לי את התכנית והמורה יודעת מהם הדגשים של משרד החינוך.

הידיעה ששומעים אותך ומקשיבים לך היא מאד משמעותית.

יש שבוע רב גילי. יש ידע מצטבר בואו נמחזר... המורות לא מסכימות. זה חלק מהספור. לתת למורה תחושה שהוא שותף אמיתי. יש לכך מחירים. מול המשרד...

זה קשור להבנה של מנהל שזה מה שחשוב לאפשר ולתת אופציות.

ד"ר אביבה סלע:

"תפקידה הפרדקסלי של המחנכת החינוך אינו נלמד על פי ספרים או על פי תורה שבעל פה, כי המחנך בעצמו צריך להיות הספר (א.ד. גורדון, 1913) מורה ארבעים שנה. תמיד חנכתי ככה. זה היה מאד משמעותי בשבילי. החלום שלי שזור להחזיר את בית הספר שהכרתי פעם שיהיה מקום לכל אחד עם שיח פתוח ומכבד.

אם יש דבר שאני מצטערת עליו הוא שהידע הפרקטי של מורים בשנים האחרונות הוא בלתי רלבנטי. יש מנהל, מנכ"ל רשת, משרד החינוך ובדרך כולם אומרים לנו מה לעשות.

בכל מקום שנוגעים בו בחינוך בארה"ב הידע הפרקטי הוא אבן היסודי. הוא הבסיס. הכל מתחיל מתוך סיפורים אישיים של מורים. לא ברור למה יש הרגשה שההצנחה מלמעלה היא הדומיננטית ביותר. עצה אחת: להוציא את המפקחים. ההכרה של מורה בשטח שסומכים עליה ולא מפקחים עליה. אני תמיד מעדיפה את הפרקטיקה. כתבתי את הדוקטורט על השתלמות שהובלתי בבי"ס. מספרת על תהליך של למידה משותף של צוות מורים. השתלמות שקשורה לשדה באופן מובהק. בתוך תהליך כזה המחנכת לא מרגישה שהיא לבד בשטח: תחושת האוטונומיה תחושת היחד. כשהחומרים נבנו ע"י הצוות יחד הייתה תחושה של הכרות. יש אומץ ללמד את התכנית.

את נמצאת בקו הראשון של החינוך של הילד ותומכי הלחימה שכחו את תפקידם. מתוך התכנית שכתבנו אז נוצר קורס בתוך המכללה באורנים. נוצר משאב למידה מדהים של למחנכות ככה. למחנכת ככה אין טקסט בוק. הספר שלה הוא הנרטיב שלה. המחנכת היא הספר. אם את רוצה לחנך את צריכה קודם כל להתחנך. לבוא עם הזהות שלה החוט המסובך של מי שאהב אותי ומי שפגע בי... וכד'... כשנכנסים לכתה האישיות והזהות הם הספר שממנו אני מלמדת. כל התחומים של החניך היחיד הם ענייניה של המחנכת.

איך בתוך כיתה מגובשת שומרים על האינדיבידואל?

חינוך הוא מקצוע שיש לו מסורת. המנטור מאד משמעותי בתהליך ההתפתחות של המורים. כמורה מקצועית לא מצפים ממני להיות גם מחנכת.

"ללכת עם הצעיר הגדל כאדם מנוסה יותר ההולך עם אדם מנוסה פחות" (ס. יזרה)

תפקיד המחנכת להצמיח אדם מוסרי. חלק גדול מהכשרתה של מחנכת מתחילה ייעשה בתוך בית הספר בתוך קהילת המחנכים. יוצרים קהילה לומדת. להתאמן בדיאלוג.

זימי: בסוף ככל שהטכנולוגיה מתקדמת המחנך צריך להיות המנהיג של הילדים. יש המון כוח לאותו מחנך. אם לא מפחדים ומעיזים למחנך יש המון כוח והוא צריך להיות המודל של התלמידים שלו. בית הספר זה המקום שמייצר את הסוציאליזציה של התלמידים. אין לי מורים מקצועיים כי אני חושב שגם כשנכנסת מורה מקצועית היא צריכה להתייחס לאירועים של החיים.

שאלות:

כמה המורה באמת רוצה להיות אוטונומית?

כיצד נחבר בין תהליכי ההכשרה לשדה?

כרמלה גינת: ניסיון מהשתלמויות ותיקים מנוסים עם התנגדויות קשות ומשהו זז שם.

מה קורה כשמורה אוטונומי מגיע לבית ספר שאינו אוטונומי.

איך ניתן לשמור על אוטונומיה מול המייצבים וכו'??

איך אתה יודע לזהות את המורה האוטונומי שאתה קולט בבית הספר.

זימי: יש המון אוטונומיה למורה בסך הכל. יש מקום. ברגע שהורידו את המיצב זה מגדיל את

האוטונומיה. מנהל שרוצה קהילה שמרגישה משייכת יכול כשי אקלים רגוע בתוך בית ספר והצוות

נינוח זה מקרין... לגבי הכשרה מורים היתרון הגדול היה כמות אימוני ההוראה. כבר היה להם ניסיון.

אימוני ההוראה הצטמצמו מאד... להחזיר את השטח אליכם. חשוב מאד החיווי של המורים

הוותיקים. מנטוריונג. להעביר את הכוח למרכזי החניכה והפיתוח.

ללמד לחנך, לומר את דעתם חלק מהמשימה שלכם זה לחשוב ולהתחבט ולהביא את השאלות לתוך

השטח.